

Oäktningar-

Det förekom och var mest drängarna och pigorna som stod för dom. De kom väl av att de inte hade så mycket annat att ”roa” sig med. Men sen blev de ju inte väl aktade av sina familjer.

Alkoholmissbrukare-

-Förekom mycket, men det fanns ingen som ingrep. Ungdomarna festade, det var det extra nöje de hade.

Hon vet att det förekom mycket då under början på 1900-talet runt Frykerud, att familjefadern söp och kanske söp ihjäl sig. Och då kunde resten av familjen drabbas av fattigdom. De kunde väl hända att de var tvungna att lämna bort sina barn och då hade mamman inget att leva för.

Det fanns ingen hjälp som nu att tillgå i sådana lägen.

Misshandel av barn-

-Ja, det var ju tillåtet att tukta sina barn, så det gjorde man.

Det var ett mycket intressant samtal jag hade med min farmor. Det är verkligen en fantastisk upplevelse att få höra om hur det var förr, för snart 100 år sedan då hon var barn. Och även om man kan läsa sig till mycket, så är det ändå något alldeles extra att få höra henne själv berätta om just detaljerna och om de händelser/episoder som hon själv upplevt.

Framförallt är det så fascinerande att hon har en sån berättarglöd att man gärna lyssnar hur länge som helst.

Och, inte att förglömma, jag får ju verkligen höra om min bakgrund och härkomst. Ja, det här ger mig mersmak att vilja veta mer om det mesta.

Tack kära farmor!

Helen, ett av dina fem barnbarn, själv har du två söner.

Vidare har du 11 barnbarnsbarn, varav 10 vid liv.

Förutom ett barn som i sin ungdom hon kände till, han hamnade där. En gång när hon var 15 år skulle hon och några från ungdomsförsamlingen gå dit för att bjuda på kaffe och bröd. Hon fick då gå in till honom med kaffe och brödfatet. Men när hon gav honom det så bara kastade han alltihop i väggen. Han och dom andra var inlåsta där och de fick inte gå ut på kvällarna. De var väldigt strängt hållna och hade det minsta möjliga med mat och annat. Det fanns en kokerska som skötte maten. Dom som kunde fick hjälpa till med kökssysslorna och tvätten. De män som kunde fick hugga ved.

Men det var ju inte alla som hamnade där, utan många av barnen lät sina gamla föräldrar bo kvar på gården, som de tagit över efter sina föräldrar, tills de dog.

Ättestupa förekom inte då Hulda var barn, men hon hörde talas om att det hade förekommit före hennes tid.

Depressionen på 30-talet-

-När det blev kris i hela Sverige, kom de från samhällena för att köpa mat från bondeställena. Det var knappt för alla, men man fick efter bästa förmåga dela med sig med det man kunde.

Fast Hulda och hennes familj hade det aldrig riktigt knapert, även om de hade säkert svårare tider också. Men som hon sa att hon hade en bättre barndom då än hur många har det idag. Mycket lugnare och bättre för barnen. Och man uppskattade mycket mer för minsta lilla. Att få en korvskiva på smörgåsen på helgen, då var det fest. På hösten slaktade de grisen och mamman bakade mycket tunnbröd så att det fanns över hela vintern.

Hon kommer ihåg när hon fyllde en 13-14 år och hennes mamma var och sålde smör, som hon gjorde varje lördag. Hulda och hennes pappa var kvar på gården och skulle skära havre, för hennes pappa var rädd att det skulle bli frost på natten. Så när hennes mamma kom hem hade hon köpt med sig en vetekrans, för att de hade jobbat hela dagen och för att Hulda fyllde år. Det kom hon ihåg vilken glädje det var.

Kyrkans roll-

Hon minns att den kyrkan hon tillhörde gjorde insamlingar inom socknen till jul, då under krigsåren. 25 öre, som var mycket på den tiden.

Intervju med Hulda alldeles snart 98 år

Min farmor Hulda Eriksson, född 29 september 1908 och uppvuxen på landsbygden i Värmland. Hon är uppvuxen på en självförsörjande gård med jordbruk av vilket de fick mjöl och potatis. De hade grisar och tre kor. Hon hade fyra bröder och hon var yngsta barnet, och hennes föräldrar var så tacksamma när hon föddes, för då kunde hon hjälpa till på gården. Hon är fortfarande bosatt i Fagerås, i en lägenhet i ett litet samhälle utanför Kil.

Hon har, trots sin höga ålder, en härlig berättaranda och ett helt fantastiskt minne, (bättre än mitt) och kommer ihåg små detaljer om hur det var förr. Och helt utan förvarning ställde jag dessa frågor på telefon en kväll och som sagt, svaren kom ”som ett rinnande vatten”!!!

Vad gjorde man förr i tiden när man inte kunde försörja sin familj?

- Det kunde bli knappt, men för det mesta försökte man ändå. Även om man fick avstå från mat och nöjen. Barnen fick börja jobba, kanske hjälpa till på någon granngård för att få en liten slant. Det fanns ingen annan hjälp att få.

En granne till dom som hade 12 barn, miste sin pappa genom en olyckshändelse. Han skulle bygga ett stall/uthus och min farmors pappa var där och hjälpte honom. Han trampade fel på en planka och ramlade ner och bröt nacken och dog. Kvar blev frun med sina 12 barn. Hon var väl orolig att hon skulle behöva lämna bort några av barnen.

Den yngsta var ett år och den äldsta tolv år då det hände. Hulda kom ihåg att alla barnen fick hjälpa till att plocka kottar för att kunna elda, plocka bär och rovor för att sedan sälja. Och på så sätt hjälpa till att få ihop pengar till familjen.

Deras ko blev sjuk och dog, då samlade grannarna runtomkring ihop pengar till en ny ko till familjen. Så hjälptes dom åt.

Fattighuset-

-Om man var fattig och utblottad när man blev äldre och ingen kunde ta hand om en fanns *fattighuset*. Många av de äldre var rädda för att hamna där.

Även förståndshandikappade (idioter som Hulda uttryckte det!)kunde hamna på fattighuset, men det fanns inte direkt i hennes socken.